

بسم الله الرحمن الرحيم

نقش فضایل اخلاقی در تامین امنیت روانی خانواده

زینب بیرامی^۱، زینب گودرزی معظمی^۲، زهرا مسلمی^۳، زهرا بیات^۴

چکیده

همواره زندگی بشر دچار چالش ها و سختی ها است، لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي كَبَدٍ: همانا ما انسان را در رنج و زحمت آفریدیم (سوره بلد آیه ۴) برای مواجهه و حل مسائل اگر از طریق درست وارد نشد نه تنها رفع نمی شوند بلکه باعث ایجاد موقعیت های سخت تری خواهند شد و این امر موجب اختلال در امنیت روانی افراد خانواده می شود و با صلب امنیت روانی خانواده توانمندی ها و استعداد های آنان نیز به حد چشم گیری کاهش یا ضایع می گردد و از این جهت برای اینکه از این واقعه جلوگیری شود بایستی پیش گیری شود تا به نتیجه مطلوب یعنی شکوفا شدن استعداد ها و رسیدن به کمال و سعادت رسید در این بین فضایل اخلاقی می تواند گزینه مناسبی برای تقویت و ایجاد امنیت روانی خانواده باشد چرا که پایبندی به قوانین خشک نمی تواند راهگشای رابطه حساس روحی و روانی اعضای خانواده با یک دیگر باشد و اگر افراد خانواده با فضایل اخلاقی آذین شده باشند موجب صمیمیت و ایجاد امنیت روانی خانواده می شوند این مقاله به روش توصیفی _ تحلیلی و با مراجعه به منابع کتابخانه ای به این نتیجه رسیده است که فضایل اخلاقی هم چون صداقت، صبر، قناعت و... می تواند نقش بسزایی در تقویت و ایجاد امنیت روانی خانواده ایجاد نماید.

واژگان کلیدی: اخلاق، فضایل اخلاقی، امنیت، خانواده، امنیت روانی خانواده

^۱. طلبه سطح دو، مدرسه علمیه شهید حسن حاج غفاری قم.

^۲. طلبه سطح دو، مدرسه علمیه شهید حسن حاج غفاری قم، ۰۹۹۰۰۶۳۷۸۲۳.

^۳. طلبه سطح دو، مدرسه علمیه شهید حسن حاج غفاری قم.

^۴. طلبه سطح دو، مدرسه علمیه شهید حسن حاج غفاری قم.

مقدمه

فضایل جمع فضیلت یعنی برتری و بهترین حالتی که می توان انسان دارا باشد و فضایل اخلاقی همان صفات و کردار گفتار نیکویی است که از جانب انسان صادر می شود و خانواده به عنوان اولین خواستگاه و معمار شخصیت افراد بر روی ابعاد مختلف وجود آن ها تاثیر مستقیم بر جای می گذارد و امنیت به معنای در امان بودن از خطرات و امنیت روانی در امان ماندن از خطرات و بیماری های روحی است و نقش همان به جای گذاشتن اثر یا آثاری بر روی شیء ، شخص یا مکان می باشد.

با آراسته شدن انسان ها به فضایل اخلاقی چالش ها و مشکلات تا حد چشم گیری راحت تر حل و فصل و می شوند اما نبود فضایل اخلاقی خود باعث به وجود آمدن مشکلات و مسائلی هم چون پر خاشگری ، عصبانیت ، افسردگی ، عدم قدرت حل مسائل و... می شود این مقوله در خانواده بسیار حساس تر است که باید افراد خانواده بیشتر به آن بپردازند و خود را مواظب به رعایت و آذین بندی به فضایل اخلاقی بنمایند و با نادیده انگاشتن فضایل اخلاقی در خانواده چه بسا افراد به کمال و سعادت و حتی پیشرفت های مادی هم چون جایگاه اجتماعی مناسب ، دست یابی به امکانات دنیوی و... نیز نشوند پس نه تنها فضایل اخلاقی در خانواده برای آخرت لازم و ضروری می باشد این امر در امور دنیوی نیز لازم و ضروری است و با توجه به اهمیت و ضرورت موضوع این نوشته در صدد پاسخ به این سوال است که فضایل اخلاقی چه نقشی در امنیت روانی خانواده دارد؟

در کتاب اخلاق اسلامی آقای محمدرضا امین زاده به مبادی اخلاقی و روابط انسان با خود ، خدا ، اجتماع و... پرداخته است و صفات اخلاقی را بیان نموده اند و در کتاب اخلاق فاضل نوشته آیت الله العظمی محمدفاضل لنکرانی به فضایل و صفات اخلاقی پرداخته اند و در کتاب زیبایی اخلاق آقای حبیب الله فرحزاد در جلسات متعددی انواع اخلاق ها را مورد بررسی قرار داده اند اما در این مقاله با قلمی نو و دیدگاهی جدید بر آن است که نقش فضایل اخلاقی در امنیت روانی خانواده را بیان کند. مقاله حاضر به چند مورد از فضایل اخلاقی هم چون شکر ، قناعت ، صداقت و... می پردازد و در آخر نقش آنان در امنیت روانی خانواده را نیز بیان می کند.

نقش فضایل اخلاقی در امنیت روانی خانواده

در میان مباحث مطرح شده، سیره حسن خلق و آموزه‌های رفتاری پیامبر اکرم و حضرات معصومین علیهم السلام در معاشرت با دیگران، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بوده و تعالی جامعه اسلامی بیش از پیش نیازمند آن است.

پیامبر عزیز ما مظهر خلق و خوی زیبا بوده و خداوند آن حضرت را به این ویژگی ستوده است. «إِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ؛ به راستی تو دارای اخلاق بسیار بزرگوارانه‌ای هستی.» (سوره قلم آیه ۴) و خود آن حضرت نیز هدف بعثت خود را نشر و ترویج اخلاق نیک بر شمرده و فرموده است:

إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ؛ من تنها از آن رو برانگیخته شدم

که اخلاق کریمه و صفات ستوده را در بشر به کمال رسانم و به پایان آوردم (مجلسی، ۱۳۸۹، ج ۱۶، ص ۲۱۰) و حقیقت آیین و مکتب اسلام در دیدگاه پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم چیزی جز اخلاق نیک نیست که فرمودند: «الْإِسْلَامُ حُسْنُ الْخُلُقِ؛ حقیقت اسلام اخلاق زیباست» (ری شهری، ۱۳۹۵، ج ۸، ص ۱۳۴۳)

من ندیدم در جهان جست و جو *** هیچ اهلیت به از خلق نکو

پیامبر که هدف و مقصدش را اخلاق نیکو بیان فرموده است، خود آئینه تمام نمای حق تعالی است و با خلق زیبا و رفتار پسندیده، عالم و عالمیان را متحول فرموده است. اگر خُلق الهی و زیبایی او نبود، قطعاً این چنین به این مکتب الهی گرایش پیدا نمی کردند. «حسن به اتفاق ملاحظت جهان گرفت.» (فرحزاد، ۱۳۹۲، ج یک، ص ۱۶)

فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَ لَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ؛ به برکت رحمت الهی در برابر مردم نرم و مهربان شدی. اگر خشن و سنگدل بودی، از اطراف تو پراکنده می شدند. (سوره آل عمران آیه ۱۵۹)

الف) نظم

نظم در لغت به معنای ترتیب، آراستگی، انضباط، قاعده و قانون است. این واژه به معنای قرار دادن هر چیز در جای حقیقی خود و بدون اختلاف در ترتیب نیز به کار می‌رود.

قرآن کریم به نظم و انضباط در کارها اهمیت زیادی می‌دهد. یکی از آیات در این زمینه، آیه ۹۷ سوره نحل است که می‌فرماید:

"مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْثَىٰ ۖ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ"

این آیه به اهمیت عمل صالح و ایمان اشاره دارد و بیان می‌کند که نتیجه این اعمال، زندگی پاک و پاداش نیکو خواهد بود. نظم در اعمال و رفتار، یکی از مصادیق عمل صالح است که قرآن به آن تأکید دارد و می‌تواند به آرامش در زندگی منجر شود.

همچنین نظم و برنامه‌ریزی در احادیث اسلامی جایگاه ویژه‌ای دارد. در بسیاری از روایات، به اهمیت نظم در زندگی فردی و اجتماعی اشاره شده است. به عنوان مثال:

امام صادق (علیه السلام) فرمودند:

تدبیر و برنامه‌ریزی در زندگی از دین است. (مجلسی، ۱۳۶۸، ج ۶۸، ص ۳۴۹)

همچنین، امیرالمومنین (علیه السلام) در وصیت‌نامه خود به فرزندان و همه مسلمانان در نامه ۴۸ نهج‌البلاغه توصیه می‌کنند: شما و همه فرزندان و کسانم و هر که را نوشته‌ام به او رسد، به تقوای خدا و نظم داشتن در کارتان سفارش می‌کنم.

این احادیث نشان می‌دهند که نظم و برنامه‌ریزی نه تنها در امور دینی بلکه در زندگی روزمره نیز بسیار مهم است.

نظم می‌تواند به طور قابل توجهی به ایجاد آرامش در خانواده کمک کند. وقتی هر یک از اعضای خانواده وظایف و مسئولیت‌های خود را به خوبی بشناسند و به آن‌ها عمل کنند، بسیاری از تنش‌ها و اختلافات کاهش می‌یابد. این نظم می‌تواند شامل برنامه‌ریزی مناسب، توزیع وظایف، و ایجاد قوانین و مرزهای مشخص باشد.

نظم در خانواده فواید زیادی دارد، از جمله:

- ایجاد احساس امنیت: وقتی همه چیز در جای خود باشد و هر کس وظایف خود را بداند، اعضای خانواده احساس امنیت بیشتری می‌کنند.

- کاهش تنش‌ها و چالش‌ها: با داشتن نظم، مشکلات و تعارضات به راحتی حل می‌شوند و از بروز تنش‌های غیرضروری جلوگیری می‌شود.

- تربیت مناسب فرزندان: نظم به کودکان کمک می‌کند تا مسئولیت‌پذیری و احترام به قوانین را بیاموزند.

- افزایش همبستگی: نظم باعث می‌شود که اعضای خانواده بهتر با هم همکاری کنند و روابط قوی‌تری داشته باشند. (سایت کلینیک ذهن نو، زوج و خانواده، خانواده)

بنابراین، نظم در خانواده به طور مستقیم و غیرمستقیم به ایجاد امنیت روانی در اعضای خانواده کمک می‌کند و باعث کاهش استرس، اضطراب و مشکلات روانی می‌شود.

البته نظم به تنهایی کافی نیست و علاوه بر نظم، عشق و محبت و همدلی و صبر و حوصله نیز برای داشتن خانواده‌ای آرام و موفق لازم است

ب) قناعت

قناعت در لغت، به معنای راضی بودن به آنچه قسمت و روزی انسان است (معلوف، ۱۳۸۰، ج یک، واژه قنع)، یا بسنده کردن به اندک از آنچه مورد نیاز است (طریحی، ۱۳۹۰، ج ۲ ص ۵۵۲، واژه قنع) و قناعت در اصطلاح، عبارت از این است که انسان بیش از هرچیز به خداوند متعال متکی بوده و به هر چه در اختیار دارد خشنود و سازگار باشد و با عزت نفس و آبرومندی به سربرده و هیچ‌گاه چشم داشتی به دیگران نداشته و از نداشتن امور مادی و کمبودها اندوهگین و حسرت‌زده نباشد (رحیمی اصفهانی، ۱۳۶۸، ج ۲ ص ۱۵۱). به عبارت دیگر، قناعت رضایت به کم و حسن تدبیر معاش است بدون دوست داشتن زیاده از حد زندگانی و اعتدال. این مفهوم همچنین به معنای صرفه جویی، روحیه بی‌نیازی، حرص و طمع نداشتن و ضد اسراف‌کاری نیز می‌باشد.

در آموزه های وحیانی اسلام، قناعت تایید و تاکید شده است و در زندگی انسان تاثیرات و برکات زیادی دارد. برخی از این آموزه ها عبارتند از:

- پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله) فرمودند: کسی که در دنیا زاهد باشد گرفتاری ها برایش آسان شود. (کریمی، ۱۳۸۶، ج یک، ص ۷۲۶)

- امیرالمومنین (علیه السلام) در پاسخ به پرسشی درباره آیه "فلنحیینه حیاه طیبه"، فرمودند: مقصود از این آیه قناعت است. (نهج البلاغه، حکمت ۲۲۹، ص ۶۷۷)

- ایشان همچنین اظهار داشتند: عزت و سربلندی نتیجه قناعت است. (ری شهری، ۱۳۹۵، ج ۸، ص ۱۶۸۶۰)

- امام صادق (علیه السلام) نیز می‌فرمایند: هر که به معاش اندک خدا راضی گردد، خدا هم به عمل اندک او راضی شود. (کلینی، ۱۳۹۱، ج ۲، ص ۱۳۸، ح ۳)

زهد و قناعت، از موضوعاتی است که در فرهنگ دینی، از ارزش های متعالی انسان شمرده شده و در زندگی فردی و اجتماعی و مادی و معنوی انسان تاثیر بسزایی دارد. از این رو، پیشوایان دین، در زهد و قناعت، اهمیتی ویژه داشته و همواره افراد زاهد و اهل قناعت را می ستودند. به عنوان مثال:

روزی امیرالمومنین علی (علیه السلام) در یکی از جنگ ها، غنیمتی به دست آورد و گردنبندی برای همسرش فاطمه (علیها السلام) خریداری کرد و به عنوان هدیه تحویل او داد و حضرت آن را به گردن آویخت.

روز بعد، پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) به منزل ایشان آمد و گردنبند را در گردن دخترش دید. فرمود: دخترم! مردم و دنیا، تو را نفرینند، تو دختر رسول خدایی، مبدا به تجملات دنیا و زر و زیور آن دل خوش کنی.

است. و امیرالمومنین (علیه السلام) فرموده‌اند: خدا رحمت کند کسی را که صبر و شکیبایی را وسیله‌ی نجات خود قرار دهد! (مجلسی، ۱۳۹۶، ج ۶۶، ص ۳۱۰) این جمله نشان می‌دهد صبر و تحمل در برابر دشواری‌ها، نه تنها به انسان‌ها کمک می‌کند تا چالش‌ها را پشت سر بگذارند، بلکه می‌تواند به آنها کمک کند تا به رستگاری و نجات دست یابند.

بزرگان و علمای دین از قدیم الایام تاکید بسیاری بر اهمیت و ارزش صبر داشته‌اند و در آثار و نظریات خود به این موضوع اشاره کرده‌اند

برخی از نقل قول‌های بزرگان در این باره عبارتند از:

شیخ صدوق: صبر، زیوری است که خداوند به انسانان عطا کرده است.

مولوی: صبر، راهی است که از آن بهشت به دست می‌آید

مولانا: صبر، میوه‌ای است که درختش در دل انسان می‌روید

علامه طباطبایی: صبر نیازی است که برای رسیدن به هدف باید داشت

همچنین مفهوم صبر به عنوان تحمل و توانایی مقاومت در برابر مشکلات و آزمایش‌ها، در فرهنگ غربی نیز مورد توجه قرار گرفته است.

برخی از نمونه‌های معروف از مفهوم صبر در ادبیات غربی عبارتند از :

بیل گیتس: صبر عنصر اصلی موفقیت است. (نسیم، ۲۰۲۱)

رالف والدو امرسون: صبر و تحمل همه چیز را تسخیر می‌کند. (نسیم، ۲۰۲۱)

صبر یکی از صفات مهمی است که می‌تواند تاثیر بسیار مثبتی بر آرامش خانواده داشته باشد. افرادی که صبر داشته باشند توانایی بیشتری در مدیریت احساسات دارند و می‌توانند با حوصله بیشتری به رفتارهای دیگران پاسخ دهند همچنین افراد صبور درک بهتری از نقاط ضعف و قوت دیگران دارند و این می‌تواند به ایجاد آرامش، صلح و احترام بین اعضای خانواده کمک کند.

بنابراین، می‌توان گفت که صبر یکی از عوامل مهم ایجاد و حفظ آرامش خانواده است و افرادی که این صفت را دارند، می‌توانند به تقویت ارتباطات خانوادگی و بهبود کیفیت زندگی خانواده کمک کنند.

ر)شکر

یکی از فضائل اخلاقی که نقش آن در امنیت روانی خانواده قابل کتمان نیست شکر است.

شکر در لغت به معنای شناخت احسان و نیکوکاری و انتشار آن است (ابن منظور، ۱۳۸۵، ج ۴، ص ۴۳۲) و در اصطلاح، به معنای به یادآوری و شناخت نعمت‌های خدا و اظهار قلبی و زبانی و عملی آنهاست (اصفهانی، ۱۳۸۷، ج یک، ص ۲۶۵) در زبان فارسی، غالباً کلمه «سپاسگزاری» معادل «شکر» انگاشته می‌شود که معادل دقیقی نیست.

برخی نویسندگان، در کنار شکر لغوی، از شکر عرفی هم سخن گفته‌اند. شکر لغوی اعم از شکر عرفی است، چرا که هم شکر و سپاس خدا و هم غیر او را دربرمی‌گیرد، اما شکر عرفی فقط به معنای تشکر از نعمت‌های الهی است. یعنی، بین این دو نوع شکر نسبت عموم و خصوص مطلق برقرار است. (جرجانی، ۱۳۶۸، ج یک، ص ۱۳۳-۱۳۴)

● در آیاتی از قرآن، از جمله «فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونِ» (سوره بقره آیه ۱۵۲) یا «لِيَبْلُوَنِي أَأَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ» (سوره نمل آیه ۴۰)، شکر در برابر کفر آمده است؛ زیرا از معانی کفر، پوشانیدن است و گویی کافر بر نعمت‌های الهی پرده می‌کشد و مومن با شکر خود، از آنها پرده بر می‌دارد و به آنها اعتراف می‌کند. معنای اعتراف به نعمت نیز در کلمه شکر نهفته است و شکر، همراه با نوعی تعظیم، اعتراف و نیز یادآوری نعمت و اظهار آن است و ضد آن کفر به معنای نسیان و پوشاندن نعمت است. (فراهیدی و دیگران، ۱۳۶۴، ج یک، ص ۳۴۷) امام صادق (ع) در حدیث مشهوری که لشگریان عقل و جهل را شمارش کرده «شکر» را از لشگریان عقل و ضد آن یعنی «کفران» را از لشگریان جهل برشمرده است. «الشُّكْرُ وَ زِدَّةُ الْكُفْرَانِ». (کلینی، ۱۳۹۳، ج ۱، ص ۲۱)

شکر گذاری و شاکر بودن بر امنیت روانی خانواده تاثیر بسزایی دارد.

شکرگزاری کمک می‌کند بر روی جنبه‌های مثبت زندگی تمرکز کنید و احساسات مثبت را بیش از احساسات منفی تقویت نمایید. به علاوه این رفتار به زندگی معنا می‌بخشد، آستانه تحمل شما را بالا می‌برد و کمک می‌کند با دیگران بخشنده‌تر باشید. در افرادی که عقاید مذهبی دارند شکرگزاری به تقویت ایمان و اعتقاد کمک می‌کند. شکرگزاری به ارتباط با خالق محدود نمی‌شود بلکه ابعاد گسترده‌ای را در بر می‌گیرد. تشکر کردن از اطرافیان و قدردان آن‌ها بودن نیز زیرمجموعه‌ای از شکرگزاری است. شما با نشان دادن قدردانی و سپاس نسبت به دیگران، احساسات مثبتی را در خود و آن‌ها ایجاد می‌کنید و به رابطه نیز قدرت می‌بخشید. خداوند شکر بنده‌ای را قبول نمی‌فرماید، مادام بر اینکه از واسطه -های نعمت قدردانی و شکرگزاری شود. شرط مقبولیت شکر در درگاه الهی، شکر از واسطه -های نعمت است. بالاترین واسطه نعمت والدین هستند و بالاترین سپاس-گزاری، تشکر از والدین می‌باشد و در ادامه آن، مهم ترین بخش شکر-گزاری، در خانواده و در رابطه با همسر و فرزندان مطرح می‌باشد. از اساتید و کارشناسان روانشناسی و امور خانواده استفاده شده که تشکر از همسر در برابر زحمات او، در تحکیم بنیان خانواده و ایجاد صلح و صفا و مهر و محبت، نقش آفرین و کارساز

می-باشد و معجزه می-کند. همچنین با توجه به اینکه مردم با ما همان رفتاری را دارند که ما با ایشان داریم، لذا تشکر از همسر موجب می-شود که او هم متقابلاً از همسرش تشکر نماید و مهمتر از همه اینها اینکه فرزندان با این صفت انسانی و روش اولیای الهی آشنا می-شوند و رشد می-یابند و یک خانواده سالم تحویل جامعه داده می-شود. همچنین تشکر از فرزندان در برابر اعمال خیرشان موجب می-شود که آنان هم در برابر اعمال خیر دیگران، قدردان و شاکر باشند و به این ترتیب مقدمات ایجاد مدینه فاضله مهیا می-گردد، چراکه مدینه فاضله را انسان-های فاضل می-سازند.

ز) فداکاری

یکی از مهمترین فضایل اخلاقی که در امنیت روانی خانواده تاثیرگذار است فداکاری میباشد. فداکاری در لغت به معنی برگزیدن، عطا کردن، سود دیگران را بر منفعت خویش مقدم داشتن و منفعت غیر را بر مصلحت خود مقدم شمردن، می-باشد. در معنی اصطلاحی نیز بدان معنی است، که آدمی از روی قصد و نیت خیر، دیگران را بر خود ترجیح دهد و ایشان را بر خویشتن برگزیند. امام علی(ع) میفرماید: الایثار اعلی الامکارم؛ ایثار عالی ترین خصلت اخلاقی است. (محدث و دیگران، ۱۳۸۴، ج یک، ص ۲۴۲، ح ۹۸۶)

فداکاری در امنیت روانی خانواده بسیار تاثیر گذار است. پدر و مادر فداکار الگوی بسیار خوبی برای فرزندانیشان میشوند و همین امر باعث میشود که فرزندان در سختی ها، صبرشان افزون گردد و زندگی را با طعم واقعی خودش که بسیار شیرین است احساس کنند. انسان هایی در طول تاریخ بوده اند و هستند که با فداکاری هم به خانواده امنیت روانی بخشیده اند و هم به جامعه.

حضرت زهرا(س) برای همه ما انسان ها الگویی بسیار عالی هستند. ایشان در زندگی خود بارها از مال و موقعیت خود برای رفع فقر و گرفتاری دیگران استفاده کردند. ایشان با این رفتارهای خود، نشان دادند که چگونه می-توانیم از خود بگذریم و به دیگران احسان کنیم، همیشه به فقرا و مساکین احترام می-گذاشتند و از آنها حمایت می-کردند، هرگز از کمبودهای خود شکایت نمی-کردند و هر چه داشتند با دیگران تقسیم می-کردند.

در شب های قدر، حضرت زهرا سلام الله علیها ابتدا برای مؤمنان و مسلمانان دعا می-کردند و وقتی از دلیل این کار پرسیده شد، گفتند: «اول همسایه، بعد خانه»

آری فداکاری باعث امنیت روانی در خانواده میشود و فواید بسیاری هم دارد که نتیجه اش تربیت فرزندانی که به مقامی بسیار بالا رسیده اند .

و کلام آخر برای رسیدن به امنیت روانی خانواده لازم است که با توجه به آموزه های دینی همواره کوشید و تک تک افراد خانواده خود را به فضایل اخلاقی آذین بندی کنند تا در راستای رسیدن به هدف خلقت یعنی کمال و سعادت و هم چنین برای رفع نیاز های روحی و روانی دنیوی از آنان بهر مند شوند.

نتیجه گیری

امنیت روانی جزء مهم ترین مسائل خانواده ها است و برای رسیدن به این کمال بایستی از ابزار مناسب و درست بهره برد و دین مبین اسلام با آموزه های ناب خود راهگشای انسان ها در این مسیر است که یکی از این ابزار فضایل اخلاقی می باشد و الگوی عملی که قرآن و روایات به ما معرفی می کنند پیامبر عظیم شأن اسلام حضرت محمد صلی الله علیه و آله وسلم و اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام هستند که با الگو برداری و عمل کردن به دستورات دینی در باب فضایل اخلاقی می توان گام موثری در ایجاد امنیت روانی خانواده از جمله صبر ، قناعت ، شکر و... برداشت.

منابع

قرآن

نهج البلاغه

- ۱_ ابن شعبه حرانی ، حسن بن علی ، ۱۳۹۳، تحف العقول ، ۵، قم موسسه فرهنگی دارالحديث.
- ۲_ ابن منظور، محمد بن مکرم، ۱۳۸۵، اقوال الامام علی بن ابی طالب (ع) فی کتاب لسان العرب ، ۱، تهران پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- ۳_ حر عاملی، محمد بن حسن ، ۱۳۸۹، وسائل الشیعه و مستدرکها ، ۱، دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم.
- ۴_ جرجانی، علی بن محمد، ۱۳۶۸، کتاب التعریفات ، ۳، تهران ناصر خسرو.
- ۵_ راغب اصفهانی ، حسین بن محمد ، ۱۳۸۷، المفردات فی غریب القرآن ، ۱، تهران صادق.
- ۶_ رحیمی اصفهانی ، غلامحسین ، ۱۳۶۸، اخلاق اسلامی جلد یک ، ۳، تفرش عسگریه.
- ۷_ ری شهری، محمد، ۱۳۹۵، میزان الحکمة ، ۱۵، قم موسسه فرهنگی دارالحديث.
- ۸_ طریحی، فخرالدین ، ۱۳۹۰، مجمع البحرين ، بی چا ، تهران موسسه البعثة مرکز الطباعة والنشر.

- ۹_ فراهیدی ، عبدالرحمن الخلیل ، ۱۳۶۴ ، العین ، ۱ ، بی جا ، دارالهجره .
- ۱۰_ کریمی، رضا ، ۱۳۸۶ ، نهج الفصاحه ، ۵ ، قم نسیم حیات .
- ۱۱_ کلینی ، محمد بن یعقوب ، ۱۳۹۱ ، اصول کافی ، ۲ ، قم دارالثقلین .
- ۱۲_ مجلسی، محمد تقی بن مقصود علی، ۱۳۹۶ ، بحارالانوار جلد ۶۶ و جلد ۱۶ ۵ ، تهران دارالکتب اسلامیه .
- ۱۳_ محدث، سید جلال الدین ، ۱۳۸۴ ، شرح محقق بارع جمال الدین محمد خوانساری بر غررالحکم و دررالحکم ، ۶ ، موسسه چاپ و انتشارات دانشگاه تهران .
- ۱۴_ نوری طبرسی، میرزا حسین ، ۱۳۶۹ ، مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل جلد ۵ ، ۱ ، قم آل البيت .
- ۱۵_ ذهن نو ، ۵ روش برقراری نظم در خانواده ، www.newmiind.com .
- ۱۶_ نسیم ، سخنان و جملات قصار بزرگان جهان در مورد صبر و تحمل ، www.persian-star.org ، روز ۲۶ می سال ۲۰۲۱ .